

(Euroopan unionista tehdyn sopimuksen VI osastoa soveltamalla annetut säädökset)

NEUVOSTON PUITEPÄÄTÖS 2005/667/YOS,

tehty 12 päivänä heinäkuuta 2005,

alusten aiheuttaman ympäristön pilaantumisen ehkäisemistä koskevan rikosoikeudellisen kehysten vahvistamisesta

EUROOPAN UNIONIN NEUVOSTO, joka

ottaa huomioon Euroopan unionista tehdyn sopimuksen ja erityisesti sen 31 artiklan 1 kohdan e alakohdan sekä 34 artiklan 2 kohdan b alakohdan,

ottaa huomioon komission ehdotuksen,

ottaa huomioon Euroopan parlamentin lausunnon ⁽¹⁾,

sekä katsoo seuraavaa:

- (1) Neuvoston ja komission toimintasuunnitelmassa parhaista tavoista panna täytäntöön Amsterdamin sopimuksen määräykset vapauteen, turvallisuuteen ja oikeuteen perustuvan alueen toteuttamisesta ⁽²⁾ sekä Tampereella 15 ja 16 päivänä lokakuuta 1999 kokoontuneen Eurooppa-neuvoston päätelmissä ja erityisesti niiden 48 kohdassa vaaditaan lainsäädäntötoimien toteuttamista ympäristöriskien torjumiseksi, erityisesti yhteisiä seuraamuksia ja yhdenmukaisia menettelytajeita.
- (2) Alusten joko tahallisesti tai törkeästi tuottamuksesta aiheuttaman pilaantumisen torjunta on eräs Euroopan unionin painoalue. Erityisesti Kööpenhaminassa 12 ja 13 päivänä joulukuuta 2002 kokoontuneen Eurooppa-neuvoston päätelmien 32—34 kohdassa sekä oikeus- ja sisäasioiden neuvoston öljysäiliöalust Prestigen onnettomuudesta 19 päivänä joulukuuta 2002 antamassa lausumassa todetaan, että Euroopan unioni on päättänyt määrätietoisesti toteuttaa kaikki tarvittavat toimenpiteet, jottei tällaisia vahinkoja enää tapahtuisi.
- (3) Tätä varten olisi lähennettävä jäsenvaltioiden lainsäädäntöä, kuten komissio on todennut Euroopan parlamentille ja neuvostolle antamassaan tiedonannossaan meriturvallisuuden parantamisesta öljysäiliöalust Prestigen onnettomuuden jälkeen.
- (4) Alusten aiheuttamasta ympäristön pilaantumisesta ja pilaamisrikoksista määrättävistä seuraamuksista ⁽³⁾ 7 päivänä syyskuuta 2005 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2005/35/EY sekä tämän puitepäätöksen, jolla täydennetään direktiiviä 2005/35/EY yksityiskohtaisilla rikosoikeudellisilla säännöillä, tavoitteena on tämä lainsäädännön lähentäminen.
- (5) Tämä Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 34 artiklaan perustuva puitepäätös on asianmukainen väline, jolla jäsenvaltiot veloitetaan säätämään rikosoikeudellisista seuraamuksista.
- (6) Kyseessä olevan menettelyn erityisluonteen vuoksi olisi otettava käyttöön oikeushenkilöitä koskevia yhteisiä seuraamuksia.
- (7) Yhteistyötä ajatellen erityisen merkittävä on Yhdistyneiden Kansakuntien vuoden 1982 merioikeusyleissopimus, jonka kaikki jäsenvaltiot ovat allekirjoittaneet ja jonka osapuoli Euroopan yhteisö on.
- (8) Jäsenvaltioiden välinen yhteistyö olisi järjestettävä mahdollisimman hyvin, jotta nopea tietojenvaihto niiden välillä voidaan varmistaa. Tätä varten olisi nimettävä yhteysviranomaiset.
- (9) Jäsenvaltiot eivät voi riittävällä tavalla toteuttaa tämän puitepäätöksen tavoitteita, vaan ne voidaan kyseessä olevasta menettelystä mahdollisesti aiheutuvien vahinkojen rajat ylittävän luonteen vuoksi saavuttaa paremmin unionin tasolla, joten unioni voi hyväksyä toimenpiteitä Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 5 artiklassa vahvistetun toissijaisuusperiaatteen mukaisesti. Kyseisessä artiklassa vahvistetun suhteellisuusperiaatteen mukaisesti tässä puitepäätöksessä ei ylitetä sitä, mikä on näiden tavoitteiden saavuttamiseksi tarpeen.
- (10) Tässä puitepäätöksessä kunnioitetaan perusoikeuksia ja noudatetaan Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 6 artiklassa tunnustettuja periaatteita, jotka on esitetty myös Euroopan unionin perusoikeuskirjassa.
- (11) Tähän puitepäätökseen ei sisälly niille jäsenvaltioille, jotka rajoittuvat sellaisiin kansainväliseen merenkulkuun käytettäviin salmiin, joihin sovelletaan Yhdistyneiden Kansakuntien vuoden 1982 merioikeusyleissopimuksen III osan 2 osastossa määrättyä esteetöntä kauttakulkua, asetettavaa nimenomaista veloitetta ulottaa lainkäyttövaltansa näissä salmissa tehtyihin rikoksiin. Näitä rikoksia koskeva lainkäyttövalta olisi määritettävä kansainvälisen oikeuden ja erityisesti Yhdistyneiden Kansakuntien vuoden 1982 merioikeusyleissopimuksen 34 artiklan mukaisesti.

⁽¹⁾ Euroopan parlamentin lausunto, annettu 13. tammikuuta 2004 (EUVL C 92, 16.4.2004, s. 19).

⁽²⁾ EYVL C 19, 23.1.1999, s. 1.

⁽³⁾ Ks. tämän virallisen lehden s. 11.

(12) Komission olisi seurattava jäsenvaltioiden tämän puitepäättöksen täytäntöön panemiseksi toteuttamien toimenpiteiden käytännön toteutusta ja annettava neuvostolle viiden vuoden kuluttua tämän puitepäättöksen täytäntöönpanopäivästä tätä koskeva kertomus. Siihen voi sisältyä asianmukaisia ehdotuksia,

ON TEHNYT TÄMÄN PUITEPÄÄTÖKSEN:

1 artikla

Määritelmät

Tähän puitepäättökseen sovelletaan direktiivin 2005/35/EY 2 artiklassa säädettyjä määritelmiä.

2 artikla

Rikokset

1. Jollei tämän puitepäättöksen 4 artiklan 2 kohdasta muuta johdu, kunkin jäsenvaltion on toteutettava tarvittavat toimenpiteet sen varmistamiseksi, että direktiivin 2005/35/EY 4 ja 5 artiklassa tarkoitettua säännösten rikkomista pidetään rikoksena.

2. Edellä 1 kohtaa ei sovelleta miehistön jäseniin sellaisten säännösten rikkomisten osalta, jotka tapahtuvat kansainväliseen merenkulkuun käytettävissä salmissa, talousvyöhykkeitä lukuun ottamatta, ja aavalla merellä, jos Marpol 73/78 -yleissopimuksen liitteessä I olevassa 11 säännön b kohdassa tai liitteessä II olevassa 6 säännön b kohdassa asetetut edellytykset täyttyvät.

3 artikla

Avunanto ja yllytys

Kunkin jäsenvaltion on kansallisen lainsäädännön mukaisesti toteutettava tarvittavat toimenpiteet sen varmistamiseksi, että avunanto tai yllytys 2 artiklassa tarkoitettuun rikokseen on rangaistavaa.

4 artikla

Seuraamukset

1. Kunkin jäsenvaltion on toteutettava tarvittavat toimenpiteet sen varmistamiseksi, että 2 ja 3 artiklassa tarkoitetuista rikoksista voidaan määrätä tehokkaita, oikeasuhteisia ja varoitavia rikosoikeudellisia seuraamuksia, joihin kuuluu ainakin vakavissa tapauksissa rikosoikeudellisena seuraamuksena vapausrangaistus, jonka enimmäismäärä on vähintään yhdestä kolmeen vuotta.

2. Vähäisissä tapauksissa, joissa suoritettu teko ei aiheuta veden laadun huononemista, jäsenvaltio voi säätää muunlaisista kuin 1 kohdassa säädettyistä seuraamuksista.

3. Edellä 1 kohdassa tarkoitettuihin rikosoikeudellisiin seuraamuksiin voidaan liittää muita rangaistuksia tai toimenpiteitä, erityisesti sakko tai luonnolliselle henkilölle annettava kielto harjoittaa toimintaa, johon vaaditaan virallinen lupa tai hyväksyntä, tai kielto perustaa tai johtaa yhtiötä tai säätiötä taikka olla sellaisen hallituksen jäsen, jos niiden seikkojen perusteella, jotka ovat johtaneet henkilön tuomitsemiseen, on olemassa ilmeinen vaara, että hän saattaa taas jatkaa samanlaista rikollista toimintaa.

4. Kunkin jäsenvaltion on toteutettava tarvittavat toimenpiteet sen varmistamiseksi, että 2 artiklassa tarkoitettua tahallisesti tehdystä rikoksesta voidaan määrätä vapausrangaistus, jonka enimmäismäärä on vähintään viidestä kymmeneen vuotta, jos rikos on aiheuttanut merkittävää ja laajamittaista vahinkoa veden laadulle taikka eläin- tai kasvilajeille tai niiden osille ja johtanut henkilöiden kuolemaan tai aiheuttanut heille vakavia vammoja.

5. Kunkin jäsenvaltion on toteutettava tarvittavat toimenpiteet sen varmistamiseksi, että 2 artiklassa tarkoitettua tahallisesti tehdystä rikoksesta voidaan määrätä vapausrangaistus, jonka enimmäismäärä on vähintään kahdesta viiteen vuotta, jos

a) rikos on aiheuttanut merkittävää ja laajamittaista vahinkoa veden laadulle taikka eläin- tai kasvilajeille tai niiden osille; tai

b) rikos on tehty osana rikollisjärjestöön osallistumisen kriminalisoinnista Euroopan unionin jäsenvaltioissa 21 päivänä joulukuuta 1998 hyväksytyssä neuvoston yhteisessä toiminnassa 98/733/YOS (¹) tarkoitettua rikollisjärjestön toimintaa, riippumatta kyseisessä yhteisessä toiminnassa tarkoitettua rangaistusten tasosta.

6. Kunkin jäsenvaltion on toteutettava tarvittavat toimenpiteet sen varmistamiseksi, että 2 artiklassa tarkoitettua rikoksesta, jos se tehty törkeästi tuottamuksesta, voidaan määrätä vapausrangaistus, jonka enimmäismäärä on vähintään kahdesta viiteen vuotta, jos rikos on aiheuttanut merkittävää ja laajamittaista vahinkoa veden laadulle taikka eläin- tai kasvilajeille tai niiden osille ja johtanut henkilöiden kuolemaan tai aiheuttanut heille vakavia vammoja.

7. Kunkin jäsenvaltion on toteutettava tarvittavat toimenpiteet sen varmistamiseksi, että 2 artiklassa tarkoitettua rikoksesta, jos se tehty törkeästi tuottamuksesta, voidaan määrätä vapausrangaistus, jonka enimmäismäärä on vähintään yhdestä kolmeen vuotta, jos rikos on aiheuttanut merkittävää ja laajamittaista vahinkoa veden laadulle taikka eläin- tai kasvilajeille tai niiden osille.

8. Vapausrangaistusten osalta tätä artiklaa sovelletaan sen vaikuttamatta kansainväliseen oikeuden ja erityisesti Yhdistyneiden Kansakuntien vuoden 1982 merioikeusyleissopimuksen 230 artiklan soveltamiseen.

5 artikla

Oikeushenkilöiden vastuu

1. Kunkin jäsenvaltion on toteutettava tarvittavat toimenpiteet sen varmistamiseksi, että oikeushenkilö voidaan saattaa vastuuseen 2 ja 3 artiklassa tarkoitettua rikoksesta, jonka on oikeushenkilön hyväksi tehnyt joko yksin tai oikeushenkilön toimielimen jäsenenä toimien henkilö, jolla on oikeushenkilössä johtava asema seuraavilla perusteilla:

a) oikeus edustaa oikeushenkilöä; tai

b) valtuus tehdä päätöksiä oikeushenkilön puolesta; tai

c) valtuus harjoittaa valvontaa oikeushenkilössä.

(¹) EYVL L 351, 29.12.1998, s. 1.

2. Edellä 1 kohdassa tarkoitettujen tilanteiden lisäksi kunkin jäsenvaltion on toteutettava tarvittavat toimenpiteet sen varmistamiseksi, että oikeushenkilö voidaan todeta olevan vastuussa, jos 1 kohdassa tarkoitettun henkilön harjoittaman ohjauksen tai valvonnan puutteellisuus on mahdollistanut sen, että oikeushenkilön alaisena toimiva henkilö on voinut suorittaa kyseisen oikeushenkilön hyväksi 2 artiklassa tarkoitettua rikoksen.

3. Edellä 1 ja 2 kohdassa tarkoitettu oikeushenkilön vastuu ei estä rikosoikeudenkäyntiä sellaisia luonnollisia henkilöitä vastaan, jotka ovat tekijöinä, yllyttäjinä tai osallisina 2 ja 3 artiklassa tarkoitettussa rikoksessa.

6 artikla

Oikeushenkilöihin kohdistuvat seuraamukset

1. Kunkin jäsenvaltion on toteutettava tarvittavat toimenpiteet sen varmistamiseksi, että 5 artiklan 1 kohdan mukaisesti vastuussa olevalle oikeushenkilölle voidaan määrätä tehokkaita, oikeasuhteisia ja varoittavia seuraamuksia. Seuraamuksiin

a) on kuuluttava rikosoikeudellisia tai muita sakkoja, joiden enimmäismäärä ainakin tapauksissa, joissa oikeushenkilön on todettu olevan vastuussa 2 artiklassa tarkoitettua rikoksesta, on

- i) vähintään 150 000 euron ja 300 000 euron välillä,
- ii) vähintään 750 000 euron ja 1 500 000 euron välillä vakavimmissa tapauksissa, mukaan lukien ainakin 4 artiklan 4 ja 5 kohdan soveltamisalaa kuuluvat tahallisesti tehdyt rikokset;

b) voi kaikissa tapauksissa kuulua muitakin rangaistuksia kuin sakkoja, kuten

- i) oikeuden menettäminen julkisiin etuuksiin tai tukiin,
- ii) väliaikainen tai pysyvä kielto harjoittaa liiketoimintaa,
- iii) oikeudelliseen valvontaan asettaminen,
- iv) oikeudellinen määräys purkaa oikeushenkilö,
- v) velvollisuus toteuttaa erityisiä toimenpiteitä sen rikoksen seurausten poistamiseksi, joka johti oikeushenkilön rikosoikeudelliseen vastuuseen.

2. Jäsenvaltiot, joissa ei ole otettu käyttöön euroa, soveltavat 1 kohdan a alakohdan täytäntöön panemiseksi euron ja oman rahayksikkönsä välistä vaihtokurssia, joka on julkaistu *Euroopan unionin virallisessa lehdessä* 12 päivänä heinäkuuta 2005, sanotun kuitenkaan rajoittamatta 1 kohdan ensimmäisen virkkeen soveltamista.

3. Jäsenvaltio voi panna 1 kohdan a alakohdan täytäntöön soveltamalla järjestelmää, jossa sakko on suhteutettu oikeushenkilön liikevaihtoon, rikoksesta saatuun tai sillä tavoiteltuun taloudelliseen hyötyyn tai muuhun oikeushenkilön taloudellista tilannetta osoittavaan arvoon nähden edellyttäen, että tämän järjestelmän mukaan on mahdollista määrätä enimmäissakko, joka vastaa vähintään 1 kohdan a alakohdassa määriteltyä enimmäissakon vähimmäismäärää.

4. Jäsenvaltion, joka panee tämän puitepäätöksen täytäntöön 2 kohdan mukaisesti, on ilmoitettava tästä aikomuksestaan neuvoston pääsihteeristölle ja komissiolle.

5. Kunkin jäsenvaltion on toteutettava tarvittavat toimenpiteet sen varmistamiseksi, että 5 artiklan 2 kohdan mukaisesti vastuussa olevaksi todettua oikeushenkilöä rangaistaan tehokkain, oikeasuhteisin ja varoittavin seuraamuksin tai toimenpitein.

7 artikla

Lainkäyttövalta

1. Kunkin jäsenvaltion on toteutettava tarvittavat toimenpiteet ulottaakseen lainkäyttövaltansa 2 ja 3 artiklassa tarkoitettuihin rikoksiin siltä osin, kuin se on sallittua kansainvälisen oikeuden nojalla, jos

- a) rikos on tehty kokonaan tai osittain sen alueella;
- b) rikos on tehty sen talousyöhykkeellä tai kansainvälisen oikeuden mukaisesti perustetulla vastaavalla vyöhykkeellä;
- c) rikos on tehty sen lipun alla purjehtivalla aluksella;
- d) rikoksen on tehnyt sen kansalainen, jos rikos on rangaistava tekopaikan rikoslainsäädännön nojalla tai jos tekopaikka ei ole minkään alueellisen lainkäyttövallan alainen;
- e) rikos on tehty sellaisen oikeushenkilön hyväksi, jonka sääntömääräinen kotipaikka on sen alueella;
- f) rikos on tehty sen alueen ulkopuolella, mutta on aiheuttanut tai todennäköisesti aiheuttaa pilaantumista sen alueella tai sen talousyöhykkeellä, ja alus on vapaaehtoisesti jäsenvaltion satamassa tai rannikon ulkopuolella sijaitsevassa ulkosatamassa;
- g) rikos on tehty aavalla merellä, ja alus on vapaaehtoisesti jäsenvaltion satamassa tai rannikon ulkopuolella sijaitsevassa ulkosatamassa.

2. Jäsenvaltio voi päättää, ettei se sovelta

- a) 1 kohdan d alakohdassa,
- b) 1 kohdan e alakohdassa

olevia lainkäyttövaltaa koskevia sääntöjä tai että se soveltaa niitä vain erityistapauksissa tai -tilanteissa.

3. Jäsenvaltioiden on ilmoitettava neuvoston pääsihteeristölle päätöksestään soveltaa 2 kohtaa sekä tarvittaessa myös niistä erityistapauksista tai -tilanteista, joissa päätöstä sovelletaan.

4. Jos rikos kuuluu useamman kuin yhden jäsenvaltion lainkäyttövaltaan, asianomaisten jäsenvaltioiden on pyrittävä sovittamaan toimintansa yhteen tarkoituksenmukaisella tavalla erityisesti syytteenpanon edellytysten ja keskinäistä avunantoa koskevien yksityiskohtaisten järjestelyiden osalta.

5. Seuraavat liittymät on otettava huomioon:

- a) jäsenvaltio, jonka alueella taikka talous- tai muulla vastaavalla vyöhykkeellä rikos on tehty;
- b) jäsenvaltio, jonka alueella taikka talous- tai muulla vastaavalla vyöhykkeellä rikoksen vaikutukset ilmenevät;

- c) jäsenvaltio, jonka alueen taikka talous- tai muun vastaavan vyöhykkeen kautta alus, jolta käsin rikos on suoritettu, kulkee;
- d) jäsenvaltio, jonka kansalainen rikoksentehtäjä on tai jossa hän asuu;
- e) jäsenvaltio, jonka alueella sijaitsee sen oikeushenkilön sääntömääräinen kotipaikka, jonka lukuun rikos on tehty;
- f) jäsenvaltio, jonka lipun alla se alus purjehtii, jolta käsin rikos on suoritettu.
6. Alue käsittää tätä artiklaa sovellettaessa direktiivin 2005/35/EY 3 artiklan 1 kohdan a ja b alakohdassa tarkoitettua alueen.

8 artikla

Tietojen toimittaminen

1. Jos jäsenvaltio saa tiedon 2 artiklassa tarkoitettua rikoksesta tai tällaisen rikoksen vaarasta, joka aiheuttaa tai saattaa aiheuttaa välittömän pilaantumisen, sen on ilmoitettava siitä heti muille jäsenvaltioille, joita nämä vahingot todennäköisesti uhkaavat, sekä komissiolle.
2. Jos jäsenvaltio saa tiedon 2 artiklassa tarkoitettua rikoksesta tai tällaisen rikoksen vaarasta, joka saattaa kuulua jonkin jäsenvaltion lainkäyttövallan piiriin, sen on ilmoitettava siitä heti kyseiselle jäsenvaltiolle.
3. Jäsenvaltioiden on ilmoitettava viipymättä lippuvaltiolle ja kaikille muille asianomaisille valtioille toimenpiteistä, jotka on toteutettu tämän puitepäätöksen ja erityisesti sen 7 artiklan soveltamiseksi.

9 artikla

Yhteysviranomaisten nimeäminen

1. Kunkin jäsenvaltion on nimettävä olemassa olevat yhteysviranomaiset tai tarvittaessa perustettava uusia yhteysviranomaisia erityisesti 8 artiklassa tarkoitettujen tietojen vaihtoa varten.
2. Kunkin jäsenvaltion on ilmoitettava komissiolle yksi tai useampi yksikkönsä, joka toimii 1 kohdassa tarkoitettuna yhteysviranomaisena. Komissio ilmoittaa nämä yhteysviranomaiset muille jäsenvaltioille.

10 artikla

Maantieteellinen soveltamisala

Tämän puitepäätöksen maantieteellinen soveltamisala on sama kuin direktiivin 2005/35/EY.

11 artikla

Täytäntöönpano

1. Jäsenvaltioiden on toteutettava tarvittavat toimenpiteet tämän puitepäätöksen säännösten noudattamiseksi ennen 12 päivää tammikuuta 2007.

2. Jäsenvaltioiden on toimitettava ennen 12 päivää tammikuuta 2007 neuvoston pääsihteeristölle ja komissiolle kirjallisina säännökset, joilla tästä puitepäätöksestä aiheutuvat velvoitteet saatetaan osaksi kansallista lainsäädäntöä. Neuvosto tutkii ennen 12 päivää tammikuuta 2009 mennessä näiden tietojen ja komission kirjallisen kertomuksen perusteella, missä määrin jäsenvaltiot ovat toteuttaneet tarvittavat toimenpiteet tämän puitepäätöksen noudattamiseksi.

3. Komissio toimittaa neuvostolle ennen 12 päivää tammikuuta 2012 kertomuksen tämän puitepäätöksen täytäntöönpanosäännösten käytännön soveltamista koskevien, jäsenvaltioiden antamien tietojen perusteella ja tekee tarpeelliseksi katsomansa ehdotukset, joihin voi sisältyä ehdotuksia, joilla pyritään siihen, että jäsenvaltiot eivät pidä toisen jäsenvaltion lipun alla purjehtivaa alusta Yhdistyneiden Kansakuntien vuoden 1982 merioikeusyleissopimuksen 230 artiklassa tarkoitettuna ulkomaalaisen aluksena niiden rikosten osalta, jotka on tehty niiden aluemerellä tai talousvyöhykkeellä taikka muulla vastaavalla alueella.

12 artikla

Voimaantulo

Tämä puitepäätös tulee voimaan sitä päivää seuraavana päivänä, jona se julkaistaan *Euroopan unionin virallisessa lehdessä*.

Tehty Brysselissä 12 päivänä heinäkuuta 2005.

Neuvoston puolesta

Puheenjohtaja

G. BROWN